

Plusy i minusy oglądania telewizji przez dzieci

Dzieci od najmłodszych lat znajdują się w kręgu różnego rodzaju oddziaływań, które kształtują ich rozwój. Rozwijają się pod wpływem oddziaływania różnych grup społecznych, instytucji, czynników tworzących pozaszkolne środowisko jego życia. W tym środowisku odbywa się edukacja dzieci zwana równoległą. Dzieci mają możliwość poznawania nieznanymi im faktów, zjawisk dotyczących różnych dziedzin życia społecznego, nauki, techniki, kultury. Istotne miejsce w tym procesie zajmuje telewizja, która jest źródłem informacji i rozrywki. Jest ona środkiem masowego przekazu, z którym dzieci mają kontakt najwcześniej. Telewizja jest dzieciom znana, dostępna i w największym stopniu absorbuje jego uwagę już od najmłodszych lat. Ważne jest, zatem uświadomienie sobie, jaką rolę spełnia telewizja w życiu dziecka.

Oglądanie telewizji wypiera z czasu dziecka inne zajęcia, takie jak zabawa z rówieśnikami, czytanie książek, uprawianie sportu, rozwijanie zainteresowań. Zjawisko to określa się mianem „efektu wyporności”. Niepokojące jest również to, iż dzieci bardzo często siedzą przed telewizorem same i zdarza się, że oglądają programy, które nie są dla nich przeznaczone. Należy przyznać, iż ostatnio wprowadzono system specjalnych symboli, które mają dzielić programy na te, które mogą oglądać dzieci, oraz na te, które nie są dla nich wskazane. Zastanawiając się głębiej nad sensem tego można dojść do wniosku, że nie jest to najodpowiedniejsze rozwiązanie, bowiem ściśle selekcjonowanie programów odpowiednich dla dzieci wymaga przede wszystkim restrykcji rodziców, a nie zawsze jest to możliwe.

Pedagodzy i lekarze sugerują, że 2,5 godziny dziennie to maksymalny okres czasu, jaki można poświęcić na oglądanie programów telewizyjnych. Rodzice muszą nauczyć swoje dziecko rozsądnego korzystania z telewizji, kontroli tego, co ogląda oraz przekonać je, że istnieją inne, ciekawsze i atrakcyjniejsze sposoby spędzania wolnego czasu. Dziecko nie potrafi samo wyłowić z oferty programowej pozycji pożądanymi z wychowawczego punktu widzenia, trudno zresztą oczekiwać, aby na przykład sześciolatek, czy ośmiolatek sam myślał o swoim procesie wychowania. To zadanie należy do rodziców, którzy powinni starać się zainteresować swoje dzieci programami o dużych walorach poznawczych. W intelektualnie aktywnym korzystaniu z telewizyjnego przekazu dużo może pomóc nauczyciel, który podpowie uczniom, co wato obejrzeć, oraz zorganizuje lekcje, w czasie, których wykorzysta wiadomości zdobyte przez uczniów przed ekranem.

Przedstawiając telewizyjne minusy oglądania programów niedostosowanych do wieku dziecka, należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż telewizja:

- kształtuje w ludziach przekonanie, że należy w pełni korzystać z życia, czasem nawet za cenę ludzkiej egzystencji,
- nadmiernie rozpowszechnia przemoc, sceny agresywne, gwałt, seksualizm (im bardziej brutalne filmy ogląda dziecko, tym większe prawdopodobieństwo, że w swoim dorosłym życiu będzie stosowało przemoc),
- zakłóca rzeczywistą hierarchię zdarzeń (dzieci nie zawsze wiedzą, co jest dobre, a co złe, bezkrytycznie naśladują zachowania),
- obniża wrażliwość na przemoc, ból, nieszczęścia (postać zmasakrowana szybko wraca do siebie),
- osłabia aktywność kulturalną,

- rozleniwia,
- pogłębia izolację człowieka (dzieci nie mają przyjaciół, żyją w swoim świecie fikcji, nie mają czasu na wspólne zabawy z rówieśnikami),
- osłabia wyobraźnię dziecka, nie zachęca do nowych pomysłów, nie rozwija twórczego myślenia,
- osłabia zdolności do samodzielnej zabawy, nie motywuje do działania,
- osłabia więzi rodzinne,
- powoduje częste choroby na przykład: wady wzroku, skrzywienia kręgosłupa, otyłość, osłabienie sprawności fizycznej, lęki, przemęczenie.

Jednocześnie należy pamiętać, iż rozsądne korzystanie z telewizji, oglądanie z umiarem wybranych propozycji programów telewizyjnych przeznaczonych dla dzieci może odegrać pozytywną rolę w kształtowaniu osobowości i rozwoju ich dziecka. Warto przypomnieć również, że oglądana z umiarem i wycuciem telewizja wzbogaca zasób wiedzy. Człowiek poddany jednocześnie przekazowi słownemu i wizualnemu przyswaja 80 procent informacji, to jest 50 procent więcej niż wtedy, gdy skierowany jest do niego przekaz słowny.

Edukacyjne programy telewizyjne:

- dają dzieciom dostęp do krainy obrazów, dźwięków, postaci,
- dostarczają nową wiedzę oraz wzbogacają już posiadaną, -bawią i wychowują,
- propagują pozytywne wartości: tolerancję, uczciwość, współdziałanie, delikatność, patriotyzm itp.
- przenoszą dzieci do odległych zakątków świata, pokazują przeszłość, przyszłość, świat nauki i sztuki,
- wzbogacają czynny i bierny słownik dziecka,
- ułatwiają wiązanie zdarzeń i faktów w logiczną całość,
- rozwijają zainteresowania dzieci np. przyrodą, historią, sztuką,
- wyzwalają inwencję twórczą, dostarczają im wielu pomysłów do zabawy w szkole i w domu.

Można, zatem powiedzieć, że telewizja należy do tych zjawisk, które mogą odegrać bardzo ważną rolę w życiu człowieka. Możliwe jest to jednak tylko wtedy, gdy korzystanie z jej dobrodziejstw poddane jest kontroli i odbywa się z zachowaniem umiaru. Przedawkowanie może zaś prowadzić uzależnienia, którego objawy są podobne do objawów towarzyszących innym nałogom: nasilające się poczucie znudzenia wszystkim, poszukiwanie możliwości oderwania się od problemów, ucieczka przed światem i ludźmi, spadek koncentracji, nadmierna irytacja. Dorośli powinni dawać dziecku dobry przykład i być wzorem odpowiedzialnego i mądrego oglądania telewizji.

Literatura:

1. Izdebka J., Rodzina, dziecko, telewizja: szanse wychowawcze i zagrożenia telewizji. – Białystok 1998
2. Sikorski W., Opieka- Wychowanie- Terapia, Edukacja filmowa jako forma minimalizowania negatywnego wpływu ekranowej przemocy, nr 2, 2000, s. 23- 27
3. Szkop M., Wychowanie w przedszkolu, Jak przygotować dzieci do odbioru programów telewizyjnych?, nr 1, 1999, s. 47- 50
4. Kozieł.A., Ciemna strona telewizji, Biuletyn „Pomagam uczyć” 2/2007 s.10-12

Z materiałów edukacyjnych na portalu <http://edukator.edux.pl/>